

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ

ਕੇ. ਐਲ. ਗਰਗ

ਧੂਹ ਘੜੀਸ

ਕਿਸੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਫਕੀਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, 'ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਜੋਗੀ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਜਿਊਣ ਲਈ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ...'

ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਵਚਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਮੋਟਾ ਰਾਮ ਮੋਟਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਚਾਰ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਪਰੋਠੀਆਂ ਦਾ ਤਾਜ਼ੇ ਮੱਖਣ ਦੇ ਪੇੜੇ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਟੇ ਸਨ। ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਝੀ ਸਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਕਬਿੱਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਕੂੰਡੀ ਦਾ ਸੋਟਾ, ਮੋਟਾ ਰਾਮ ਮੋਟਾ
ਖਾਵੇ ਚਬਰ ਚਬਰ, ਦਿਲ ਦਾ ਹੈ ਖੋਟਾ
ਮੋਟਾ ਰਾਮ ਮੋਟਾ, ਬਈ ਮੋਟਾ ਰਾਮ ਮੋਟਾ।

ਆਪਣੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਹੂਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਫੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ। ਫੁੱਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੈਸੇ ਵੀ ਏਨਾ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ:

'ਸੁਣਾਓ ਮਿੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਰਹੀ ਐ? ਕਿੱਦਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਐ ਜ਼ਿੰਦਗੀ...'

ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਾਲਾ ਡੱਕਾਰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਗੋਦ ਵਾਂਗ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਬਸ ਮਿੱਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਧੂਹ ਘੜੀਸ... ਕਰੀ ਜਾਨੋਂ ਆਂ ਧੂਹ ਘੜੀਸ...'

'ਧੂਹ ਘੜੀਸ? ਕਾਹਦੀ?' ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ।

'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ... ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ... ਹੋਰ ਕਾਹਦੀ... ਭਲਾ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਲਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।

'ਚੰਗਾ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਓ, ਚੰਗਾ ਪਹਿਨਦੇ ਓ, ਵੱਡੀ ਕੋਠੀ ਐ... ਵਧੀਆ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐ... ਹੋਰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਵੜੋਵੋ ਭਾਲਦੇ ਓ?' ਅਸੀਂ ਬੋੜਾ ਗੁੱਸੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

ਚੰਗਾ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪਹਿਨਣਾ ਤੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਸਬਰ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਦਾ ਨਾਅ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੌੜਤੁੰਬੇ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਵਾਹਵਾ ਗੱਲ ਛੇੜ ਲਈ। ਲੈ ਐਤਕੀਂ ਖੰਡ, ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਮਸਾਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਈ ਪਿਆ...।

'ਪੰਜ ਲੱਖ ਬੋੜੇ? ਹਿੰਗ ਲੱਗੀ ਨਾ ਫਟਕੜੀ...।' ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ।

'ਲੈ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਬਚਿਐ। ਕਿੱਥੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਕਿੱਥੇ ਗੰਗੂ ਤੇਲੀ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਵਿੰਗਾ ਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

'ਚਲੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਾਟਾ ਤਾਂ ਨੀ ਪਿਆ? ਕੁਸ਼ ਬਚਿਆ ਈ ਐ? ਬਿਜ਼ਨੈਸ 'ਚ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ...।' ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

'ਕਿਥੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪੰਜ ਲੱਖ। ਇਹ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਐ। ਨਾਲੇ ਮਿੱਤਰ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਤੇ ਸਬਰ ਦੋ ਉਲਟ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸਬਰ ਕਰਕੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਹਦੇ ਤਾਂ ਫੁੱਲ ਚੁਗੇ ਗਏ। ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਉਹ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਹਰਿਦੁਆਰ।'

'ਚਲੋ ਛੱਡੋ ਇਹ ਝਮੇਲੇ, ਹੋਰ ਸੁਣਾਓ...?' ਅਸੀਂ ਅੱਕ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ।

'ਸੁਣਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਬਈ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਕਰੀ ਜਾਨੋਂ ਆਂ। ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਹੁਣ ਅਸ਼ਟਮ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਈਏ...।' ਆਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਕਾਰ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਾਲੀਬਾਲ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਵੱਲ

ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਹਿਟ ਕਰਦੀ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਪੱਤਰਾ ਵਾਚਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਮਾਸਟਰ ਮੁਕੰਦੀ ਲਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਵਾਹੋਦਾਰੀ ਭੱਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਵਕਤ ਤੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਛੜ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

'ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਕੀ ਹਾਲ ਐ? ਕਿਵੇਂ ਭੱਜੇ ਜਾਨੋਂ ਓ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ...?' ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਐ ਅੱਜਕਲ੍ਹ...?'

ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਨੱਸਦੇ-ਨੱਸਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਬੰਧੂ, ਸਕੂਲੋਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ ਆਂ... ਬੱਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਧੂਹ ਘੜੀਸ...।'

'ਲੇਟ ਕਾਹਤੋਂ ਹੋ ਗਏ? ਕੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ?' ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਮੁਰਗੀ ਫਾਰਮ ਵੀ ਐ ਨਾ, ਬੱਸ ਰਾਤ ਵਾਲੇ ਆਂਡੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਲੇਟ ਹੋਗੇ...।'

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ

ਮਿਲਦੀਐਂ ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਰਗੀ ਫਾਰਮ ਵਾਲੇ ਪੰਗੇ ਕਾਹਨੂੰ ਲਏ ਹੋਏ ਐ...?' ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਭੁੱਬੀ ਤਾਂ ਜੇ ਸਾਹ ਨਾ ਆਇਆ। ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹੋਈ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਐ, ਬੰਧੂ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਲੱਕ ਤੋੜੇ ਮੋੜੇ ਪਏ ਐ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਦਬੜ-ਘੁਸੜ ਕਰੀਦੀ ਐ। ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਸੁਖ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਆਂ ਇਹ ਕਾਰੇ...।' ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਚੋਅ-ਚੋਅ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

'ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਤਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਈ ਐ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਏਨੀਆਂ ਬੋੜੀਆਂ-ਬੋੜੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀਆਂ ਨਾਲ...।' ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ।

'ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮਾਸਟਰ ਮਿਲ ਗੇ, ਬੰਧੂ? ਕੋਈ ਸਟੇਟਸ ਐ ਸਾਡਾ... ਸਟੈਂਡਰਡ ਵੀ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕੁਸ਼...।'

'ਪਰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਨੇ। ਖਾਣੀਆਂ ਤਾਂ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਈ ਨੇ ਸਭ ਨੇ।' ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ।

'ਰੋਟੀਆਂ, ਰੋਟੀਆਂ 'ਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦੇ ਬੰਧੂ।

ਹਾਸਾ ਕਲੀਨਿਕ

ਜਨਕ ਰਾਜ (ਵਿਜੇ ਨੂੰ), "ਯਾਰ, ਤੂੰ 30-32 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏਂ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?"

ਵਿਜੇ, "ਜਾਕੇ ਰਾਖੇ ਸਾਈਆਂ ਮਾਰ ਸਕੇ ਨਾ ਕੋਏ।"

ਸੰਗੀਤਕਾਰ, "ਤੁਸੀਂ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗਾਣਾ ਸੁਣਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਰਾਗ ਸੁਣਾਵਾਂ?"

ਗੁਪਤਾ ਜੀ, "ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿਓ, ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

ਬੈਂਕ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ (ਮੰਗਤੇ ਨੂੰ), "ਜਾ ਬਾਬਾ, ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾ ਕੇ ਮੰਗ। ਇਹ ਬੈਂਕ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਮੰਗਤਾ, "ਬੇਵਕੂਫ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।"

ਇੱਕ ਮੋਟੀ ਔਰਤ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੇਰੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣਾ ਮੋਟਾਪਾ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਘੋੜਸਵਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੀ ਬਣਿਆ?"

ਪਤੀ, "ਬਣਨਾ ਕੀ ਸੀ, ਵਿਚਾਰੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਭਾਰ 2.5 ਕਿਲੋ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ।"

ਖਾਂਦਾ ਤਾਂ ਬਿਰਲਾ ਵੀ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਈ ਐ ਅੰਬਾਨੀ ਭਰਾ ਵੀ ਦੋ ਈ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਨੇ... ਬੱਸ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਲਈ ਈ ਤਾਂ ਕਰੀ ਦੀ ਐ ਇਹ ਸਾਰੀ ਧੂਹ ਘੜੀਸ...।'

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਾਲ ਏਦੂੰ ਵੱਧ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਹ ਵੀ ਤਾਂ ਉਖੜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬੱਸ ਮੁਕੰਦੀ ਲਾਲ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਮ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਬਾਬੂ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾਸ ਅੱਜ ਸਲੋਅ-ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲੱਗਦੇ ਸਨ।

'ਹੋਰ ਸੁਣਾਓ ਕੀ ਹਾਲ ਐ? ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅੱਜਕਲ੍ਹ?' ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਚੀਕਣ ਜਿਹੀ ਸੁਰ 'ਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, 'ਕਾਹਦਾ ਹਾਲ ਐ? ਚਾਲ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਈ ਰਹੇ ਹੋ, ਸਲੋਅ ਮੋਸ਼ਨ 'ਚ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਬੰਧੂ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਕਰੀ ਜਾਨੋਂ ਆਂ, ਹੋਰ ਹੈ ਕੀ ਇਥੇ ਕਰਨ ਨੂੰ।'

'ਬੰਧੂ, ਵਧੀਆ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਉੱ, ਚੰਗੀ ਪੋਸਟ ਐ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਐ... ਹੋਰ...ਕੀ ਭਾਲਦੇ ਉੱ ਤੁਸੀਂ?' ਅਸੀਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ।

'ਬੰਧੂ, ਸਭ ਕੁਸ਼ ਠੀਕ ਐ... ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਲੋਕ ਉੱ ਸਾਨੂੰ ਚੋਰ, ਵਿਹਲੜ ਤੇ ਨਿਕੰਮੇ ਦੱਸਦੇ ਆ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਪੇਟ ਭੁੱਖਾ ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਮੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੋਹੜਕਿਰਲੀ ਐ, ਖਾਈਏ ਤਾਂ ਕੋਹੜੀ ਨਾ ਖਾਈਏ ਤਾਂ ਕਲੰਕੀ... ਜਾਏਂ ਤੋਂ ਜਾਏਂ ਕਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਸੁਣਾਏ ਦਰਦ ਭਰੇ ਦਿਲ ਕੀ ਦਾਸਤਾਂ...। ਬੱਸ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਆਂ...। ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਵੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣ ਲਓ।

'ਕਾਕਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ? ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦੀ ਐ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੜ੍ਹਾਈ?' ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ।

'ਅੱਕਲ, ਕੋਈ ਹਾਲ ਨੀਂ। ਬੱਸ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਕਰੀ ਜਾਨੋਂ ਆਂ। ਕੁਸ਼ ਨੀ ਪਿਆ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ-ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ 'ਚ ਅੱਜਕਲ੍ਹ...।' ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਿਰ ਲਾਟੂ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

'ਕਾਕਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਦੇਵੀ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਐ। ਤੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਦੱਸੀ ਜਾਨੋਂ?' ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ।

'ਅੱਕਲ, ਭੁਲੇਖਾ ਐ ਤੁਹਾਨੂੰ। ਵਿੱਦਿਆ ਹੁਣ ਸਰਸਵਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲਛਮੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਐ। ਪੈਸੇ ਬਗੈਰ ਕਾਹਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ? ਏਨੀਆਂ-ਏਨੀਆਂ ਡੋਨੇਸ਼ਨਾਂ, ਏਨੀਆਂ ਹਾਈ ਫੀਸਾਂ। ਕਿਹੜਾ ਮਾੜਾ-ਪੀੜਾ ਕਰ ਲੂ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ? ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਵੀ ਹੁਣ ਕੁਬੇਰ ਦੇ ਪੁੱਤ ਤੇ ਲੱਛਮੀ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ...।'

'ਫਿਰ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਬੁੱਧੀ...?' ਅਸੀਂ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਝੱਟ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ...

'ਅੱਕਲ, ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵੀ ਤਦ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜੇ ਨਾਲ ਲਛਮੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਹੋਵੇ। ਬਗੈਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਇਹ ਵੀ ਧਰੀਆਂ-ਧਰਾਈਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ।' ਮੇਰੇ ਜਿਹਿਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਈ ਐ...।' ਨਾਲੇ ਜਿਥੇ ਲਛਮੀ ਆ ਜੇ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਈ ਹੋਣੀ ਐ। ਲਛਮੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਇਆ ਨੀ ਤੇ ਬੰਦਾ ਨਿਝਿਨਵੇਂ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਪਿਆ ਨੀਂ।

ਦਰਵੇਸ਼ ਫਕੀਰ ਨੇ ਇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਆਖੀ ਸੀ...

'ਜਦੋਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਣ, ਮਰਿਆਦਾਗੀਣਤਾ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਧੂਹ ਘੜੀਸ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸੱਠ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਇਹੋ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।'